

УДК 379.8

Мазурець Р.Р.¹, Мазурок В.Р.²

¹ канд.геогр. наук, доцент кафедри туризму та менеджменту креативних індустрій, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ

² магістр ФТБ, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ

ВОЄННИЙ ТУРИЗМ: ОСОБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Під час війни з росією, Україна стала свідком не тільки фізичних руйнувань і втрат, але й великого виклику для розвитку економіки та соціального благополуччя. В цей час туристична галузь набула особливого значення як інструмент відновлення та забезпечення стабільного розвитку

країни. Відкриття України для світового туристичного ринку та співпраця з міжнародними туристичними компаніями та організаціями стали ключовими факторами в цьому процесі. У таких умовах, розвиток воєнного туризму може сприяти підвищенню патріотичного виховання та історичної свідомості серед населення. Україна має багату військову історію, яка може зацікавити туристів з усього світу.

Воєнний туризм – це форма туризму, яка спеціалізується на відвідуванні місць, пов'язаних з воєнною історією, бойовими подіями та військовими об'єктами. Головні особливості воєнного туризму представимо в табл. 1.

Таблиця 1

Особливості воєнного туризму

№	Особливості	Характеристика
1	Історична та культурна цінність	Воєнний туризм дозволяє людям вивчати та розуміти воєнну історію різних країн, відвідуючи музеї, пам'ятники, бункери, танкові музеї та інші місця, пов'язані з військовими подіями
2	Патріотичне виховання	Для багатьох військовий туризм може бути засобом підвищення патріотизму та національної гордості, оскільки він дозволяє людям побачити історичні місця подій, пов'язаних з оборонною діяльністю їхньої країни
3	Економічний вплив	Воєнний туризм може стати важливим джерелом доходу для регіонів, де знаходяться військові пам'ятки та музеї. Він привертає туристів, які витрачають гроші на готелі, ресторани, подарунки та інші товари та послуги
4	Відновлення та збереження історичних об'єктів	Популярність воєнного туризму може сприяти фінансуванню та збереженню військових об'єктів та пам'яток.
5	Розуміння військових конфліктів	Воєнний туризм може сприяти розумінню причин та наслідків військових конфліктів, допомагаючи відвідувачам проникнутися історією та контекстом війни.

Джерело: сформовано автором за даними [2-4]

Проте варто враховувати, що воєнний туризм також може бути чутливим з точки зору етики та поважання пам'яті загиблих, тому важливо враховувати ці аспекти при організації подібних подорожей.

Ідея воєнного туру полягає в тому, щоб зібрати якомога більше інформації про різні періоди історії. В Україні військовий туризм включає

відвідування фортів, місць відомих битв, ДЗОТів, ДОТів, окопів, бункерів, основних оборонних споруд воєн, що відбувались на її території, музеїв зброї, танків і військової техніки, місць поховання загиблих воїнів.

Воєнні тури – це екскурсії військовими базами та місцями історичних битв для всіх, а також для ветеранів та сімей загиблих воїнів, відвідування діючих та історичних військових об'єктів та навчальних закладів, військових кораблів, підводних човнів, носіння військової техніки, артилерійська підготовка та стрілянина. навчальні збори, участь у військових навчаннях і маневрах, присутність у навчальних зборах в якості глядачів – військові тури, такі тури можуть також включати відвідування військових концтаборів і в'язниць. Військові тури поділяються на наступні підкатегорії:

- відвідування історичних місць та музеїв – військово-історичні екскурсії;

- стрільба з різної зброї, відвідування збройових та ножових магазинів – екскурсії зброярами;

- проживання у військових умовах та участь у програмах військової підготовки, розвідка, відвідування різних підрозділів і навчальних пунктів, запозичення військової техніки, польоти на військових літаках і вертольотах – військові тури;

- «гаряче» місце планети та місця війни – військовий туризм.

Туристична діяльність під час війни ніколи не припинялася повністю, шукаючи та експериментуючи з новими напрямками, такими як темний та військовий туризм. Якщо досі ці види туризму були відносно скромними та непопулярними в Україні, то зараз вони є економічно вигідними та перспективними, оскільки багато іноземних відвідувачів цікавляться Україною.

Ідея військового туризму не нова: оскільки війни стали частиною нашої історії, відвідування не тільки історичних пам'яток, а й різноманітних військових об'єктів, які, в свою чергу, тісно пов'язані з історією, природою та архітектурою області, став досить популярним, і це дозволяє називати військовий туризм частиною культурного туризму. Люди завжди змінюються і

повертаються в минуле, цікавляться місцями, пов'язаними з найважливішими битвами, подіями, які колись змінили хід історії, місцями великих випробувань і страждань, які назавжди закарбувалися в людській пам'яті і завжди надихають повернутися туди знову і знову. знову вшанувати історію та її героїв.

Для деяких людей воєнний туризм є способом вивчення історії та військової техніки, для інших – це спосіб вшанування пам'яті загиблих у війнах та конфліктах. Деякі туристи можуть також зацікавлені у спеціалізованих екскурсіях, які дозволяють їм відчувати себе в ролі військових, долучившись до симуляцій бойових дій або навіть пройшовши тренування, як воїни.

Варто зауважити, що воєнний туризм також може бути об'єктом критики через можливість пропаганди або героїзації війни, а також через можливість використання туристів як засобу для збирання коштів на підтримку військових дій. Тому важливо, щоб екскурсії та інші подібні заходи були проведені з врахуванням етичних стандартів та з урахуванням пам'яті та поваги до всіх жертв війни.

Список використаних джерел:

1. Бойко З. В., Горожанкіна Н. А., Грушка В. В. Тенденції розвитку туризму в Україні в умовах воєнного часу. Економіка та суспільство 2024. Випуск № 59 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-7>
2. Зарубіна А. В., Сіра Е. О., Демчук Л. І. Особливості туризму в умовах воєнного часу. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1543/1484>
3. Магдик Н. Туризм під час війни: як відпочивати в Україні цього літа. 2022. URL: <https://ukraine.segodaya.ua/ua/ukraine/turizm-vo-vremya-voyny-kak-otdyhat-v-ukraine-etim-letom-1629651.html>.
4. Психологічний туризм – новий напрямок в туризмі. Психологічні аспекти при спілкуванні з клієнтами в туристському бізнесі. URL:

<https://santorpack.ru/uk/comfort-in-the-house/psihologicheskii-turizm-novoenapravlenie-v-turizme.html> 15.